

HÅLLBARHETS PROGRAM 2024-2028

REGION KRONOBERG 2024

Diarienummer: 23RGK1748

Paragraf: 53

Fastställt av regionfullmäktige 2024-04-10

LAYOUT

Kommunikationsavdelningen, Region Kronoberg

FOTO

Sida 1, 5 och 6 Johnérs bildbyrå

Sida 10 Aya Sheikhmoussa

Sida 14 Cecilia Forss

Sida 18 Alexander Hall

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	4
AGENDA 2030	4
HÅLLBAR UTVECKLING I REGION KRONOBERG	5
STYRANDE DOKUMENT FÖR REGION KRONOBERG	5
AVGRÄNSNING AV HÅLLBARHETSPROGRAMMET	5
FOKUSOMRÅDEN	
GOD LIVSMILJÖ OCH HÄLSA	6
HÅLLBAR ORGANISATION OCH ARBETSSÄTT	10
KLIMATANPASSNING OCH MINSKAD KLIMATPÅVERKAN	14
HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION	18
GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING	22

INLEDNING

Region Kronobergs uppdrag är att främja hälsa, hållbarhet och tillväxt i Kronoberg. Region Kronoberg har en betydelsefull roll i arbetet för en hållbar utveckling genom våra uppdrag inom hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, kultur och regional utveckling.

Med detta hållbarhetsprogram vill vi ge en samlad beskrivning av hur Region Kronoberg som organisation ska arbeta för en hållbar utveckling i linje med Agenda 2030 och FN:s globala hållbarhetsmål. Samtliga övergripande mål och delmål i hållbarhetsprogrammet bidrar till ett eller flera av de globala hållbarhetsmålen.

Målen och insatserna i hållbarhetsprogrammet ska även styra mot vår vision *Ett gott liv i ett livskraftigt län* och bidra till målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin. Arbetet med hållbarhetsprogram 2024–2028 bidrar även till andra hållbarhetsmål, till exempel nationella mål om miljö kvalitet och jämställdhet.

Hållbarhetsprogram 2024–2028 är Region Kronobergs andra hållbarhetsprogram och bygger vidare på Region Kronobergs hållbarhetsprogram 2019–2023.

I hållbarhetsprogrammet finns mål inom områden som Region Kronoberg behöver utveckla och förstärka. Under respektive fokusområde finns övergripande mål, delmål, nuläge samt fler exempel på pågående hållbarhetsarbete.

Hållbarhetsprogrammet fastställs av regionfullmäktige och beskriver politiskt prioriterade områden för perioden 2024–2028.

AGENDA 2030

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människor, planeten och välbefinnandet. Agendan 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska.

Figur 1. Illustration: Azote images för Stockholm Resilience Centre

HÅLLBAR UTVECKLING I REGION KRONOBERG

Region Kronoberg ska bidra till en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Arbetet för en hållbar utveckling i Region Kronoberg vilar på tre ben: social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. För Region Kronoberg innebär det att vi ska utgå ifrån respekt för människan och verka för goda levnadsvillkor för alla.

Ett miljömässigt hållbart samhälle innebär att skydda planeten från att förstöras genom att långsiktigt förvalta naturresurser, konsumera och producera hållbart samt vidta åtgärder mot klimatförändringar. För Region Kronoberg innebär det att vi ska hushålla med resurser, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt verka för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Region Kronoberg verkar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt genom god ekonomisk hushållning där våra resurser används ansvarsfullt och effektivt.

STYRANDE DOKUMENT FÖR REGION KRONOBERG

Region Kronobergs **vision** är *Ett gott liv i ett livskraftigt län*. Visionen förverkligas genom ett antal strategier, program och planer som anger riktningen för vårt arbete inom regionen.

I Region Kronoberg finns enbart en **policy**: [Policy för lika möjligheter och rättigheter i en hållbar Region Kronoberg](#). Policyn utgår från Region Kronobergs **värdegrund** "Respekt för människan" samt de grundläggande mänskliga rättigheterna. Region Kronobergs policy tydliggör vilka värden vi ska beakta när vi fattar beslut och när vi utför vårt dagliga arbete.

AVGRÄNSNING AV HÅLLBARHETSPROGRAMMET

Hållbarhetsprogram 2024–2028 omfattar Region Kronobergs interna verksamhet, det vill säga de frågor som verksamheterna och nämnderna har direkt rådighet över, till exempel som vård- och servicegivare, arbetsgivare, finansiär, ledare och medarbetare. Målen i hållbarhetsprogrammet ska genomsyra hur vi i Region Kronoberg

bedriver våra verksamheter och ska även synas i det utåtriktade arbetet, exempelvis i det regionala utvecklingsansvaret. Hållbarhetsprogrammet omfattar även Region Kronobergs helägda bolag. Vi ska också verka för att privata vårdgivare samt de bolag där Region Kronoberg äger en väsentlig del ska arbeta för att bidra till målen i hållbarhetsprogram 2024–2028.

GOD LIVSMILJÖ OCH HÄLSA

En god livsmiljö och hälsa innebär att hälso- och sjukvården är jämlik och jämställd samt att vi arbetar hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande. Vi minskar den negativa påverkan på miljö och hälsa från kemikalier och läkemedel samt främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

I Sverige är hälsan generellt god men inte jämlikt fördelad i befolkningen. Hälsan påverkas av flera olika faktorer, en del kan individen själv påverka medan andra faktorer beror på förutsättningar i samhället.

Region Kronoberg arbetar för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela länet. Viktiga utgångspunkter för hälso- och sjukvården är att den anpassas till olika gruppers och individers unika behov samt att vårdens insatser ska vara jämlika och ges med respekt för alla människors lika värde. Hälso- och sjukvården ska arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande.

Väld i nära relationer är ett samhällsproblem som orsakar stort lidande för både inblandade och närstående. Det är därför viktigt att verksamheter inom Region Kronoberg bedriver ett proaktivt arbete för att upptäcka och ge stöd till personer utsatta för kränkningar, hot och våld.

Förlusten av biologisk mångfald¹ är bredvid klimatet en av vår tids stora ödesfrågor. Livskraftiga ekosystem utgör en förutsättning för människors livskvalitet. Att arbeta med en hälsofrämjande utomhusmiljö bidrar till minskad stress samtidigt som det skapar förutsättningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster².

Region Kronoberg tar med det hälsofrämjande perspektivet vid byggnation och fastighetsförvaltning, till exempel genom val av material och vid planering av lokaler. Konstnärlig gestaltning utgör en naturlig del i planeringen av Region Kronobergs miljöer.³

Säkra och effektiva läkemedel behövs för att förebygga, lindra, behandla och bota sjukdomar. Läkemedelsrester kan hamna i miljön både under tillverkningsprocessen, vid och efter användning. För att minska negativ miljöpåverkan från läkemedel arbetar Region Kronoberg bland annat med att ställa miljökrav vid läkemedelsupphandlingar, väga in miljöaspekter vid rekommendationer, att uppmana till läkemedelsgenomgångar samt att ta hand om överblivna läkemedel på ett säkert sätt.

Resistenta bakterier är enligt Världshälsoorganisationen (WHO) ett av de största globala hoten mot folkhälsan. Med ökad antibiotikaresistens ökar risken för att infektioner blir svårare att behandla eller att behandlingen inte alls fungerar. Ju mer antibiotika vi använder, desto större är risken för utveckling av resistenta bakterier. Det är därför viktigt med en restriktiv användning, endast när det är nödvändigt och med följsamhet till riktlinjer om rationell antibiotikaanvändning.

Antalet kemiska ämnen i samhället är mycket stort och många av de kemikalier som omsätts är hälsofarliga. Vi utsätts dagligen för olika kemikalier som finns i till exempel plastartiklar, hygienprodukter, textilier och byggnadsmaterial. Inom Region Kronobergs verksamheter fortsätter arbetet med att minska användningen av miljö- och hälsoskadliga kemikalier. Att minska exponeringen för farliga kemikalier är en viktig del i att skydda både människors hälsa och miljön.

KOPPLING TILL AGENDA 2030-MÅL

¹ Biologisk mångfald är ett samlingsbegrepp som omfattar all den variation mellan arter, inom arter och livsmiljöer som finns på jorden.

² Ekosystemtjänster är naturens gratisjänster, till exempel att växter renar luft, bin och humlor pollinerar grödor och maskar och bakterier som gör jorden bördig. Ekosystemtjänster ger oss även rekreationsytor och lokal dagvattenhantering.

³ Enligt Region Kronobergs riktlinje God fysisk vårdmiljö är konstnärlig gestaltning en naturlig del i planeringen av Region Kronobergs miljöer. Konst, arkitektur, färgsättning, belysning och inredning samverkar för att skapa en god miljö som utgår från patienter, besökare och personals behov.

NULÄGE OCH UTMANINGAR

Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom Region Kronoberg behöver förstärkas och vi behöver utveckla bättre system för att följa upp ojämlig hälsa.

Under perioden 2023–2026 har nämnden för folkhälsa och vårdval i uppdrag att bereda ny läns-gemensam folkhälsopolicy för ställningstagande i regionfullmäktige.

Region Kronoberg behöver fortsätta utveckla och stärka arbetet med:

- barnets rättigheter och barns delaktighet liksom arbetet med att uppmärksamma barn som far illa samt barnets rätt som närstående.
- att vara en aktiv part i samverkan mot våld och för att tidigt upptäcka våld, kränkningar, kontroll och tvång och erbjuda vård och stöd.

Vi behöver ha ett särskilt fokus på att stärka arbetet med målgruppen våldsutsatta personer med komplex problematik.

Antal uthämtade antibiotikarecept jan–jun 2023:
274 recept/1000 invånare och år.

Krav på miljö- och hälsoskadliga kemikalier ställs i upphandlingar och byggtreprenader. Utfasnings-arbetet behöver förstärkas och vi behöver utveckla en metod och ett bättre system för att följa upp kemikalier i varor.

År 2021 använde vi 209 kemiska produkter som innehöll miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Naturinventeringar finns för Grimslövs folkhögskola, Ekshagen samt för våra sjukhusområden. Inventeringar ska beaktas vid ny- och ombyggnation.

EXEMPEL PÅ ÖVRIGT ARBETE OCH STYRDOKUMENT INOM FOKUSOMRÅDET

Hälso- och sjukvårdens utvecklingsstrategi
– [Närmare Kronobergaren](#)

[Kulturplan Kronoberg 2022–2024.](#)

Folkhälsoarbetet utgår från det [nationella övergripande folkhälsopolitiska målet samt målområdena](#).

Barnahus – Samarbete för tidig upptäckt av barn som far illa.

[Handlingsplan våld i nära relationer, barn som far illa och hedersrelaterat våld och förtryck.](#)

Arbete mot antibiotikaresistens – [Strama Kronoberg](#).

[NSG – nationella substitutionsgruppen](#)
– kemikaliesamarbete med andra regioner.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN I REGION KRONOBERG SKA VARA JÄMLIK OCH JÄMSTÄLLD

Delmål

- År 2028 ska vi ha en struktur för att kunna följa och analysera hälsoutvecklingen i länet utifrån ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv, genom befolkningsdata samt hälso- och sjukvårdsdata som en del i underlag för behovsanalyser.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN I REGION KRONOBERG SKA ARBETA HÄLSOFRÄMJANDE OCH SJUKDOMSFÖREBYGGANDE SAMT FRÄMJA HÅLLBARA LEVNADSVANOR

Delmål

- År 2028 ska struktur och arbetssätt enligt beslutad inriktning för arbetet med levnadsvanor ha utvecklats samt implementerats inom hälso- och sjukvården.
- Hälso- och sjukvården och tandvården ska tidigt och systematiskt upptäcka barn som far illa, våldsutsatthet samt hedersrelaterat våld och förtryck.

REGION KRONOBERG SKA MINSKA NEGATIV PÅVERKAN PÅ MILJÖ OCH HÄLSA FRÅN ANVÄNDNING AV LÄKEMEDEL OCH KEMIKALIER

Delmål

- Vi ska verka för minskade utsläpp av miljöpåverkande läkemedel.
- Läkemedel som har likvärdig medicinsk effekt men mindre negativ miljöpåverkan ska prioriteras i läkemedelsrekommendationer och upphandlingar.
- Antal uthämtade antibiotikarecept ska nå nationellt uppställda mål om högst 250 recept per 1000 invånare och år.
- Användningen av kemiska produkter som innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen ska minska jämfört med år 2021.
- Under programperioden ska vi kartlägga och minska användningen av varor som innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen.

INOM- OCH UTOMHUSMILJÖER I REGION KRONOBERG SKA VARA HÄLSOFRÄMJANDE OCH HÅLLBARA

Delmål

- Under programperioden ska vi registrera och bedöma miljöpåverkan från byggmaterial i samtliga nybyggnadsprojekt och större ombyggnadsprojekt.
- År 2028 ska andelen byggmaterial som är klassificerade som rekommenderade eller accepterade enligt Byggsvarubedömningen vara minst 95 procent vid större projekt.
- Inomhusmiljön på våra sjukhus och vårdcentraler ska vara attraktiv och hälsofrämjande.
- Utomhusmiljön kring våra sjukhusområden ska vara hälsofrämjande⁴ och bidra till biologisk mångfald och främja ekosystemtjänster⁵. Naturinventeringar som genomförts ska beaktas vid ny- och ombyggnation.

⁴ Forskningsstudier visar på positiva effekter på hälsan av vistelse i en grön utemiljö hos både patienter och personal. I målen om en hälsofrämjande utomhusmiljö ingår att den vilda gröna miljön bör prioriteras vid utblick och i vistelsezoner på grund dess positiva effekt på läkning, välbefinnande och arbetsmiljö.

⁵ Ekosystemtjänster är naturens gratis tjänster, tex att växter renar luft, bin och humlor pollinerar grödor och maskar och bakterier som gör jorden bördig. Ekosystemtjänster ger oss även rekreationsytor och lokal dagvattenhantering.

HÅLLBAR ORGANISATION OCH ARBETSSÄTT

Arbete för en hållbar organisation och arbetssätt innebär att Region Kronoberg har ett långsiktigt socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv i verksamheten. Vårt arbetssätt och vår organisation är jämlik och jämställd och våra arbetsplatser är hälsofrämjande och fria från diskriminering.

Jämlika och jämställda samhällen där mänskliga rättigheter respekteras är förutsättningar för långsiktigt hållbara samhällen. Ojämlighet är en stor utmaning såväl globalt som nationellt, mellan länder och mellan individer och grupper. Sverige har kommit långt när det gäller jämställdhet men har samtidigt fortsatta utmaningar kopplat till bland annat mäns våld mot kvinnor och ekonomisk jämställdhet.

Sveriges jämställdhetsmål innebär att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Region Kronoberg har undertecknat den europeiska jämställdhetsdeklarationen (CEMR-deklarationen)⁶, vilket innebär att vi aktivt arbetar för ökad jämställdhet för alla invånare inom länet, samt att vi arbetar med jämställdhetsintegrering som en strategi.

FN:s konvention om barnets rättigheter blev lag år 2020, vilket ställer ökade krav på att tillgodose barns behov.

För att förverkliga Barnkonventionens principer och krav inom alla verksamheter där barn är berörda arbetar Region Kronoberg utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige”.

Andelen barn, unga och äldre i Sverige ökar medan andelen i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. Det medför att svensk hälso- och sjukvård har stora utmaningar gällande rekrytering av personal. För att möta utmaningarna behöver Region Kronoberg bland annat arbeta för ökad sysselsättningsgrad, effektivare bemanning samt att använda den samlade kompetensen på ett bättre sätt.

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare med goda utvecklings- och karriärmöjligheter för alla. Vi strävar efter en nollvision beträffande arbetsrelaterad ohälsa. Alla medarbetare ska kunna förena förvärvsarbete med föräldraskap och socialt liv.

KOPPLING TILL AGENDA 2030-MÅL

⁶ Genom att underteckna CEMR-deklarationen förbinder regionen sig att motverka all form av diskriminering på grund av kön, etnicitet, hudfärg, språk, religion- eller trosuppfattning, ideologiska värderingar, tillhörighet till nationell minoritet, funktionsbinder, ålder, sexuell läggning eller socioekonomisk tillhörighet.

NULÄGE OCH UTMANINGAR

Under åren 2022–2025 deltar Region Kronoberg i Sveriges kommuner och regioners, SKR:s, Modellkoncept för jämställdhet.

Andel medarbetare som 2022 genomfört aktivitet inom Region Kronobergs värdegrund: ca 85 procent.

Barnrättsbaserade beslutsunderlag saknas endast för ett fåtal beslut som förs upp för politiskt beslut.

Vi behöver utveckla metod för uppföljning av barnrättsbaserade beslut som verksamhetsledningar tar samt vid verksamhetsförändringar som berör barn under 18 år.

I juni 2023 var:

- andelen medarbetare som arbetar heltid 72 procent.
- hållbart medarbetarindex 79,7.

År 2022:

- var sjukfrånvaron hos Region Kronobergs anställda 6,2 procent av arbetad tid.
- utgjorde kostnader för egen personal 94,5 procent av hälso- och sjukvårdens totala bemanningskostnader.

EXEMPEL PÅ ÖVRIGT ARBETE OCH STYRDOKUMENT INOM FOKUSOMRÅDET

För [jämställdhetsarbetet](#) inom Region Kronoberg finns en regionövergripande strategi.

[SKR:s Modellkoncept för jämställdhet.](#)

Handbok för normkreativ text och bild – [Att synas på lika villkor.](#)

[Barnens bästa gäller! i Kronoberg](#) är ett samarbete mellan Region Kronoberg, länets åtta kommuner och polisen.

[Systematiskt arbetsmiljöarbete – SAM.](#)

[Policy för lika möjligheter och rättigheter i en hållbar Region Kronoberg.](#)

[Utveckling av hälsofrämjande arbetsplatser i Region Kronoberg](#)

REGION KRONOBERG SKA HA ETT ARBETSSÄTT OCH EN ORGANISATION SOM ÄR JÄMLIK OCH JÄMSTÄLLD

Delmål

- Region Kronoberg ska ha en jämlik och jämställd kommunikation där alla känner sig inkluderade i ord och bild.
- Beslut om styrande dokument⁷ samt beslut som verksamhetsledning tar som berör barn under 18 år ska ha föregåtts av en barnkonsekvensanalys⁸.
- Vid beslut om verksamhetsförändringar, som berör barn under 18 år, ska ett barnrättsbaserat beslutsunderlag tas fram och redovisas tillsammans med Risk och konsekvensanalysen.
- Under programperioden ska samtliga medarbetare delta i dialog om värdegrund och kultur.
- År 2028 ska:
 - den faktiska sysselsättningsgraden vara minst 88 procent
 - den genomsnittliga pensionsåldern var 66,5 år.
- Under programperioden har vi extra fokus på att granska arbetsprocesser, ansvarsområden och arbetssätt i syfte att använda den samlade kompetensen i Region Kronoberg på rätt sätt⁹.

REGION KRONOBERG SKA VARA EN HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSPLATS

Delmål

- År 2028 ska:
 - sjukfrånvaron vara max 4,5 procent.
 - hållbart medarbetarengagemangindex (HME) vara minst 81.
- År 2028 ska kostnader för egen personal utgöra minst 98 procent av hälso- och sjukvårdens totala bemanningskostnader.

REGION KRONOBERG SKA GENOM JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING¹⁰ ERBJUDA ALLA INVÅNARE EN LIKVÄRDIG TILLGÅNG OCH KVALITÉ I VÅRA VERKSAMHETER AVSEENDE BEMÖTANDE, SERVICE OCH TJÄNSTER

Delmål

- År 2028:
 - har våra möjligheter att leda mot jämställda välfärdstjänster förbättrats och jämställdhetsperspektivet är synligt i hela styrkedjan, från styrning till uppföljning.
 - har vi ökad förståelse för jämställdhetsarbetet på övergripande nivå och har förmåga att fånga upp synergier såväl internt som externt.

⁷ Till exempel policy, strategier, program och handlingsplaner.

⁸ Barnkonsekvensanalysen sammanfattas i ett barnrättsbaserat beslutsunderlag respektive ett barnrättsbaserat verksamhetsbeslut.

⁹ Genom att se över vad som görs, vem som utför uppgifterna och hur arbetet genomförs kan den samlade kompetensen användas på ett bättre sätt. Det kan också innebära att arbetsuppgifter kan flyttas mellan yrkesgrupper – eller att nya yrkesgrupper och kompetenser som tidigare inte funnits i verksamheten blir en del av lösningen.

¹⁰ Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i organisationens planering, beslutsfattande, genomförande av uppdrag och uppföljning. Syftet är att kunna ge likvärdig service och fördela resurser jämställt till olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar i regionen.

KLIMATANPASSNING OCH MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

*Vi minskar vår klimatpåverkan,
anpassar oss till ett förändrat
klimat och bidrar till att andelen
förnybar energi i Kronobergs län ökar.*

Klimatförändringarna är en av de största globala utmaningarna som världen står inför. Forskning visar att den globala uppvärmningen medför allvarliga konsekvenser för bland annat ekosystem och biologisk mångfald, människors hälsa och säkerhet, matproduktion och tillgång till vatten. Fler väntade effekter är ökad risk för extremväder, naturkatastrofer och folkomflyttningar.

Genom Parisavtalet har världens ledare antagit ett mål om att hålla den globala uppvärmningen under 2°C med ambitionen att den ska stanna vid max 1,5°C.

Region Kronoberg arbetar aktivt med att minska utsläppen av växthusgaser från utsläpp vi har stor rådgivning över, till exempel från kollektivtrafik, medicinska gaser och tjänsteresor samt från inköp av el, värme och kyla. Vi behöver även minska klimatpåverkan från indirekta utsläpp till exempel från inköpta varor och tjänster, arbetspendling, avfall och från vår förvaltning av pensionsmedel.

Region Kronoberg strävar efter att öka egenproducerad förnybar energi och att använda energi på ett mer effektivt sätt samtidigt som vi anpassar vår verksamhet till de klimatförändringar som sker. Genom att vidta åtgärder i Klimatanpassningsplan för Region Kronoberg stärker vi hälso- och sjukvården mot risker som följer av värmeböljor, elbortfall, översvämningar och infektioner.

Finanssektorn har en stor indirekt påverkan på klimatet och spelar en viktig roll i övergången till en hållbar ekonomi. Genom att agerar ansvarsfullt och ta hänsyn till både klimatpåverkan samt miljö- och sociala faktorer i våra investeringar kan vi bidra till en mer rättvis och hållbar framtid.

KOPPLING TILL AGENDA 2030-MÅL

NULÄGE OCH UTMANINGAR

Totala utsläppet av växthusgaser i Region Kronoberg år 2021 var 71 499 ton CO₂e.

Andelen förnybart drivmedel var 64 procent under år 2022.

Utbyte av fordon som drivs med fossila drivmedel inom Region Kronoberg pågår.

År 2022 var andelen medarbetare som gick eller cyklade till arbetet 46 procent.

År 2022 har Region Kronoberg 431 kW installerade solceller.

Andelen egenproducerad energi i juni 2023 var 1,37 procent.

Nybyggnationer certifieras enligt Miljöbyggnad.

Åtgärder i Region Kronobergs klimatanpassningsplan är utdelade till respektive ansvarig verksamhet.

Totala utsläppet år 2021 från aktiefonder var 1 777 ton CO₂e och från räntefonder 1 464 ton CO₂e.

Det relativa koldioxidutsläppet från:

- aktieportföljen var 1,8 ton/miljon investerad krona.
- räntefonder var 0,8 ton/miljon investerad krona.

EXEMPEL PÅ ÖVRIGT ARBETE OCH STYRDOKUMENT INOM FOKUSOMRÅDET

Region Kronobergs mål för kollektivtrafik och transportplanering finns i [Trafikförsörjningsprogram Region Kronoberg](#) och [Länstransportplan för Kronobergs län 2018–2029](#).

[Reseriktlinje](#) för Region Kronoberg.

Initiativet Fossilfritt Sverige – [Region Kronobergs medverkan](#).

[Miljöbyggnad](#) – Svensk miljöcertifiering för svenska förhållanden.

Ett förändrat klimat – Klimatanpassningsplan för Region Kronoberg.

REGION KRONOBERG SKA MINSKA UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER

Delmål

- Våra utsläpp av växthusgaser¹¹ ska minska med 4,2 procent per år till 2028 jämfört med år 2021.

I REGION KRONOBERG SKA TRANSPORTSYSTEMET VARA RESURS-EFFEKTIVT OCH KLIMATPÅVERKAN FRÅN VÅRA TRANSPORTER SKA MINSKA

Delmål

- År 2028 används 100 procent förnybara drivmedel i våra ägda och leasade fordon.
- 2028 ska koldioxidutsläppen ha minskat från:
 - våra tjänsteresor och interna godstransporter med 25 procent jämfört med år 2022.
 - arbetspendling jämfört med år 2022. Andelen medarbetare som går eller cyklar till arbetet ska vara minst 50 procent.

KLIMATPÅVERKAN FRÅN REGION KRONOBERGS FASTIGHETER SKA MINSKA OCH VI SKA ANPASSA VÅR VERKSAMHET TILL ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT

Delmål

- Förbrukningen av köpt el och värme ska minskas med 1,5 procent per år under programperioden.
- Inköp av 100 procent förnybar el och värme ska eftersträvas.
- Vi ska installera 640 kW nya solceller/solfångare så att andelen egenproducerad energi ökar med 150 procent till år 2028¹².
- Nybyggnationer i Region Kronoberg ska uppfylla kraven i Miljöbyggnad, minst nivå silver och vid större ombyggnationer ska vi sträva efter nivå silver¹³.
- Region Kronoberg eftersträvar en hållbar byggprocess och hållbara materialval vid ny- och ombyggnationer. Vi minskar klimatpåverkan bland annat genom att:
 - öka användning av återbrukade och återvunna prioriterade material vid byggnation samt prioritera material av trä.
 - uppnå 30 procent klimatreduktion i prioriterade byggprojekt.
- Baserat på klimatriskanalyser som tas fram för varje fastighet, ska vi implementera åtgärder för klimatsäkring av vårt befintliga fastighetsbestånd.

REGION KRONOBERG INVESTERAR ANSVARSFULLT OCH VÅRA FINANSER SKA VARA SOCIALT OCH MILJÖMÄSSIGT HÅLLBARA SAMT BIDRA TILL MINSKAT FOSSILBEROENDE

Delmål

- Den relativa klimatbelastningen¹⁴ från Region Kronobergs innehav i värdepapper ska:
 - fortsätta minska jämfört med år 2021.
 - vara lägre än för sina jämförbara index.

¹¹ Målet avser utsläpp i scope 1 och 2 enligt definition i Greenhouse Gas Protocol. Scope 1 avser direkta utsläpp från verksamheten (till exempel våra ägda och leasade fordon, utsläpp av medicinska gaser) scope 2 avser indirekta utsläpp från använd el, värme och fjärrkyla.

¹² Egenproducerad energi utgör då 2,28 procent av vår totala användning av el och värme

¹³ Miljöbyggnad är ett miljöcertifieringssystem för byggnader som baseras på svenska bygg- och myndighetsregler. En byggnad bedöms utifrån indikatorer inom områdena energi, klimatpåverkan, klimatrisker, ekosystemtjänster, cirkulärt byggande och material. Det finns tre nivåer; guld, silver och brons, där brons motsvarar kraven enligt gällande lagstiftning

¹⁴ Mäts som ton koldioxidekvivalenter per miljon investerad krona i scope 1 och 2.

HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

A photograph of a chef in a black uniform and hat, holding a white plate with food, serving a customer. The chef is wearing a lanyard with a badge. The background is a blurred kitchen or service area with other staff members.

Region Kronoberg arbetar för en hållbar konsumtion och produktion som är resurseffektiv och cirkulär. Genom krav i upphandlingar bidrar vi till att minska miljöpåverkan och stärka den sociala hållbarheten. Våra måltider är hållbara och hälsosamma.

Sverige har gjort framsteg i arbetet med att främja en hållbar konsumtion och produktion men det finns fortsatt stora utmaningar. Förutom utsläpp av växthusgaser så ger vår konsumtion även upphov till andra miljöproblem till exempel genom spridning av kemikalier, uppkomst av avfall, användning av naturresurser och påverkan på biologisk mångfald.

Produktionen av livsmedel i världen har hög belastning på miljö, biologisk mångfald och klimat. Genom att ställa hållbarhetskrav i livsmedelsupphandlingar, servera hög andel vegetabilier och minska mängden mat som kastas bidrar Region Kronoberg till ökad hållbarhet. Att ha en robust och uthållig livsmedelsförsörjning är viktigt i händelse av en kris. I livsmedelsupphandlingar ska Region Kronoberg:

- ställa krav enligt svenska livsmedelskrav.
- möjliggöra för lokala leverantörer att lämna anbud.
- tillämpa relevanta mål i den nationella livsmedelsstrategin.

Ett aktivt arbete för hållbara matmiljöer¹⁵ i Region Kronoberg gör det lättare för patienter, personal och besökare att göra hållbara och hälsosamma val.

Region Kronoberg behöver ta fortsatt ansvar för en effektiv och hållbar resursförbrukning. Att ställa miljö- och hållbarhetskrav¹⁶ på produkter och tjänster i upphandlingar är ett viktigt verktyg för att minska de negativa miljöeffekterna och samtidigt främja socialt ansvarstagande och ekonomisk effektivitet.

Region Kronoberg arbetar aktivt för att minska de stora mängder avfall som uppkommer i våra verksamheter. De linjära materialflödena som tillämpas idag behöver bli mer cirkulära så att produkter och komponenter kan återanvändas och restprodukter kan bli till nya råvaror. För att möjliggöra cirkulära flöden är det viktigt att miljö- och hälsoskadliga ämnen fasas ut. Region Kronoberg behöver efterfråga produkter med mindre klimatpåverkan och hög andel biobaserat- och återvunnet material.

KOPPLING TILL AGENDA 2030-MÅL

¹⁵ Matmiljön avser faktorer i den fysiska och sociala miljön som vi lever i och som påverkar våra val och vår konsumtion av mat. Det handlar till exempel om vilka livsmedelsprodukter och måltider som marknadsförs, pris, tillgänglighet, trender, kultur och sociala normer.

¹⁶ Hänsyn tas alltid till funktionalitet och värde som inte får påverkas negativt.

NULÄGE OCH UTMANINGAR

Av Region Kronobergs totala koldioxidutsläpp år 2022 stod inköp och resursförbrukning för 42 078 ton CO₂e, vilket motsvarar 69 procent.

Andelen ekologiska livsmedel i Region Kronoberg i juni 2023 var 51 procent.

Region Kronoberg behöver utveckla en metod för att mäta och följa upp matsvinn som uppkommer i olika delar av våra verksamheter.

Region Kronoberg köper närproducerade ägg, bröd och vildsvinskött. Under 2022 köpte vi 1000 kilo lokalproducerad vildsvinskorv samt -färs.

År 2022 var andel materialåtervunnet avfall inom Region Kronoberg 40 procent.

Region Kronoberg har år 2023 inte möjlighet att följa upp mängden byggavfall som går till återbruk, materialåterbruk eller tillbaka till leverantör.

EXEMPEL PÅ ÖVRIGT ARBETE OCH STYRDOKUMENT INOM FOKUSOMRÅDET

Regionen ingår i ett nationellt samarbete för hållbar upphandling och har tagit fram en gemensam uppförandekod för leverantörer:

- [Hållbar upphandling – ett samarbete mellan Sveriges regioner](#)

- Social uppförandekod för leverantörer

[Minskingslista för förbrukningsvaror inom hälso- och sjukvården i Region Kronoberg.](#)

[Livsmedelsstrategi för Sverige.](#)

[Upphandlingsreglemente för Region Kronoberg.](#)

REGION KRONOBERG STÄRKER CIRKULÄRA OCH ROBUSTA MATERIALFLÖDEN OCH MINSKAR HÄLSO- OCH MILJÖPÅVERKAN GENOM UPPHANDLINGAR

Delmål

- I upphandlingar främjar vi förbrukningsmaterial i förnyelsebart eller återvunnet material samt material som går att återvinna.
- Under programperioden fortsätter vi utveckla en cirkulär hantering av möbler inom Region Kronoberg i syfte att vara resurseffektiva och minska våra avfallsmängder.

REGION KRONOBERG SKA HA HÅLLBARA OCH HÄLSOSAMMA LIVSMEDEL

Delmål

- Under programperioden ska vi sträva efter att andelen ekologiska livsmedel är i linje med målet i den nationella livsmedelsstrategin¹⁷.
- Av Region Kronobergs livsmedelsinköp år 2028 ska:
 - 100 procent av inköpt kött, mjölk och ägg vara producerade i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning.
 - 100 procent av livsmedelsgrupperna kaffe, te, kakao och bananer vara ekologiska och producerade med sociala och etiska krav.
 - 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling.
- Region Kronoberg ska verka för ökat inköp av hållbart närproducerade livsmedel.
- Under programperioden ska vi minska matsvinnet som uppstår i våra verksamheter.
- Matmiljöer i Region Kronoberg ska vara hälsofrämjande och främja hållbara val av livsmedel.

REGION KRONOBERG SKA VARA RESURSEFFEKTIV, AVFALLSMÄNGDERNA SKA MINSKA OCH ÅTERVINNINGEN SKA ÖKA

Delmål

- Under programperioden ska andelen avfall som går till materialåtervinning minst vara i linje med EU:s avfallsdirektiv och Sveriges etappmål¹⁸.
- Vi ska registrera och följa upp byggmaterial för ökat återbruk och/eller ökad materialåtervinning.
- Resursförbrukningen och miljöpåverkan ska minska genom att vi främjar användningen av flergångsprodukter i vårdprocesser och övrig verksamhet.

¹⁷ Det övergripande målet med den svenska livsmedelsstrategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja och ökad produktion av livsmedel i Sverige, samtidigt som vi når relevanta miljömål. Av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska 60 procent utgöras av ekologiska livsmedel 2030.

¹⁸ Målnivån utgår från Avfallsdirektivet (2008/98/EG) och Sveriges etappmål inom avfall. Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent. För 2028 ska materialåtervinningsgraden vara minst 58 procent.

GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING

Arbetet med genomförandet av Region Kronobergs hållbarhetsprogram 2024–2028 ska genomsyra alla verksamheter och vara en naturlig del av vår styrning och ledning. Verksamheternas ordinarie processer och strukturer används och utvecklas så att hållbarhet genomsyrar verksamheterna i ännu högre grad.

Genomförandeplaner, som beskriver insatser mot målen, tas fram årligen. Genomförandeplanerna fastställs av regionstyrelsen. För att målen i hållbarhetsprogrammet ska kunna nås samordnas arbetet årligen med budgetprocessen.

Region Kronobergs verktyg för verksamhetsplanering används för uppföljning av hållbarhetsprogrammets delmål, måtetal och aktiviteter. Utfallet redovisas årligen i en hållbarhetsredovisning som tas fram i samband med regionens årsredovisning. Uppföljning sker även genom ett årligt klimatbokslut där vi följer Region Kronobergs klimatutsläpp.

